

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

Sectio V. De his quæ singulis annis fiunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

aliquas horas quietiores deligere, quas in hoc sanctum exercitium propria emendationis curandæ, & captandæ spiritualis quietis, impendant. Sed si nec per aliquot horas sibi vacare sinantur, non ob id noxio mœrore tristentur, immò tanta cura sui ipsorum in medijs occupationibus viuant, vt hac spirituali quiete per mensem quærenda non indigeant.

SECTIO V.

De his quæ singulis annis fiunt.

De die vocationis nostræ singulis annis celebrando.

CAPVT I.

Non pauca supersunt, quæ sunt per singulos annos à bono religioso seruanda. Horum primum sit, vt diem vocationis suæ, eum scilicet diem felicissimum, quo à sæculo ereptus est, & religiosorum cœtui aggregatus, magna gratitudinis significatione, & tota deuotione concelebrat. Mos fuit apud antiquos, natales dies suos non sine lætitiâ notis, & sine celebritate transigere: cuius rei (vt nunc prophanos auctores omittamus) testis est sacrorum librorum historia. De Pharaone in Genesi sic legimus: Exinde dies tertius natalitius Pharaonis erat, qui faciens grande conuiuium pueris suis, recordatus est inter epulas magistri pincernarum & pistorum principis. De Antiocho verò sic in Machabæis: Ducebantur Iudæi cum amata necessitate in die natalis Regis ad sacrificia. De Herode autem Marcus sic ait: Cùm dies opportunus accidisset, Herodes natalis sui cenam fecit, Principibus, & Tribunis, & primis Galilææ. Hi natalitia celebrarunt, quibus mundo nati sunt, & ad miseras & ad mortem ex vulua matris educi: ideòque natalem suum aliorum tribulationibus imbuunt, & funesta morte fœderant. At Ecclesia sancta, alia natalitia feliciora celebrat, eorum selectissimorum virorum, qui piè sanctæque viuentes, dum ex hac vita mortali decedunt, Deo & cœlestibus exoriantur. Quorum natiuitas, quia ad veram & immortalẽ vitam est, non à nobis vitam, aut bona temporalia adimit, sed bona spiritalia, & cœlestes thesauros illorum, qui Deo nascuntur, impetratione restituit. Nam, vt Bernardus ait: Sanctorum natalitia nobis, & auxilio, & exemplo, & humilitati seruiant. Auxilio, quia cùm in cœlis magnates & potentes sint, nihil à summo rerum conditore postulant, quod non, ad inuocantium eos vtilitatem, consequantur. Exemplo, quia cùm in terris visi sint, & cum hominibus conuersati, non declinarunt ad dexteram, nec ad sinistram, sed viam regiam tenuerunt, donec ad illum peruenirent, qui dixit: Ego sum via, veritas & vita:] vt nobis viam eandem ad ipsum sua conuersatione monstrarent. Humilitati verò, nam hominum passibilium, & nobis similitum vitam difficilem existimamus, & eos quos fœlices putamus, quamuis diuina gratia possimus, tamen sequi non audemus.

Inter hos duos natalitios dies, illum scilicet, quo homines sæculo & morti nascuntur, & illum, quo Sancti beatis Spiritibus aggregantur, vocatio religiosa media est, qua relicto sæculo, Deo nascimur,

A non vt statim eo perfruamur, sed vt illi famulemur, sanctæque vitæ, & post sanctam vitam ipsum possidere, eoque perfrui possimus. Hæc natiuitas nobis etiam est non sine ingenti lætitiâ & exultatione celebranda, quia non ad eam lucem editi sumus, quæ nobis est muscique communis, sed ad eam lucem sanctæ & immaculatæ vitæ procreati, qua Deo nunc viuere perfectè incipimus, vt post huius mortalitatis cursum, perpetuò cum illo regnemus. Et quidem ex quacumque parte vocationem religiosam consideremus, causas inuenimus, quæ nos ad eam lætissimè celebrandam inuitent. Si enim illa mors est, qua mûdo morimur, & negotia prophana deserimus, erit profectò illa, de qua scriptû: Melior est dies mortis, die natiuitatis:] cùm dies natiuitatis sit ad miseras & ad pericula salutis introitus; dies autè huius mortis, sit multarum curarum temporalium liberatio, & à peccandi occasione exolutio. Quòd si dies natiuitatis, cùm videlicet ad mortem & miseras nascimur, lætus nobis est, dies quo religionem intramus, lætior atque celebrior esse debet, siquidem in eo, si non omnes, at multas mundi huius miseras exuimus. Si verò religiosa vocatio, est ablaçtatio quadam, cuius beneficio à delectationum visibilibus veribus separamur, vt iustitiæ panis sit nostra refectio, quis non videat eam esse quotannis solemniter peragendam? Ad cuius mysterium exprimendum, cum ablaçtatus est Isaac, fecit Abraham pater eius grande conuiuium, vt magnitudo celebritatis vtilitatem huius spiritualis ablaçtationis ediceret. In die natalis conuiuium fortè instructum est, sed conuiuium paruum, quod nulla memoria dignum censeatur, at in die ablaçtationis, qua à lacte sæculi segregamur, fiat conuiuium magnum, quo eius ingens præstantia signetur. Si demum vocatio ad religiosam vitam, natiuitas est, qua curis spiritualibus non cruciantibus, sed mulcentibus, incipimus viuere, noc sine lætitiâ & celebratione relinquatur, ne ei [qui de tenebris nos vocauit in admirabile lumen suum] inueniamur ingrati. Leui seu Matthæus eodem die vocationis suæ fecit Domino [conuiuium magnum in domo sua,] vt ex beneficio suscepto ostenderet signa lætitiæ. Et merito quidem, quoniam ad spirituales delicias vocabatur. Qui enim, vt inquit Ambrosius, domicilio Christum recipit interno, maximis delectationibus exuberantium pascitur voluptatum.] Quid nos facturi sumus, qui cùm ad religionem vocamur, ad Apostolicam vitam vocamur, & sæpe sanctissimarum deliciarum implemur?

Sed quo pacto dies hic spiritualis natalis, seu religiosæ vocationis, celebrandus est? Possẽ te, o religiose perfectionis amator, ad deuotissimam Virgine Gertrudem remittere, cuius exercitium secundum est conuersionis celebratio, & primæ vocationis repetitio. Sed vt breuiter formulam huius celebrationis tibi præscribam, sic festum diem tuæ vocationis perages. In vigilia illius diei, te ieiunio aut abstinentia aliqua, & corporis maceratione, & publica aliqua humilitatis & mortificationis ostensione dispones. Ipso autem die cùm primùm surrexeris, tempus meditationis in consideratione huius tanti beneficii, & in feruentissima gratiarum actione, atque in laudibus diuinis infumes. Nolo vt in hac meditatione aspicias religionis ingressum; vt obsequium Deo factum, sed vt ingens beneficium, sicut te vera est, de benignissimi Domini manu susceptum. Reliquisti modica, suscepisti maxima; pro vno parente, multos patres; & pro paucis propinquis, fratres plurimos inuenisti, delicias exiguas, & vmbrales pro ineffabilibus & stabilibus, & voluntatem

Gen. 40. 20.

1. Machab. 6. 7.

Marc. 6. 21.

Bern. in vigilia Petri & Pauli.

Ioan. 14. 6.

Ecc. 7. 3.

Gen. 27. 8.

1. Petr. 2. 9.

Luc. 5. 29.

Amb. lib. 5. in Luc. ad ca. 5.

Gertr. exercitium 2.

tuam præposteram pro Dei voluntate rectissima commutasti. A tumultu ad serenitatem, à bello ad pacem, ab Ægypto ad Paradisum translatus es, & à duris operibus luti & lateris, ad statum filij, ad occupationes honorificentissimas, & ad diuinam familiaritatem euocatus. Hæc & alia similia mente voluens, ad laudes Domini liberatoris tui assidue canendas te rota deuotione conuertere. Dicque illi: Laudabo nomen tuum assidue, & collaudabo illud in confessione, quia exaudita est oratio mea. Quia liberaſti me de perditione, & eripuisti me de tempore iniquo. Propterea confitebor, & laudem dicam tibi, & benedicam nomini Domini.]

Ecl. 51.
15. 16.
17.

Confessione præmissa, in qua te de ingratitude erga tantum beneficium, & de annis tepide in religione impensis, accusas, ad gratias agendas missam celebrabis, aut si Sacerdos non es, sacrum Eucharistiae Sacramentum accipies. Et id quidem eo affectu, vt qui nihil proprium habes, quod Domino pro ingenti dono vocationis offeras, ei Filium suum vni-genitum, per donationem Patris æterni tuum thesaurum factum, quasi in compensationem, tribuas. Sed quia donum quod offers, in immensum vocationis beneficium acceptum superat, confidenter propter illum noua beneficia postulabis, vt scilicet Dominus, qui cepit in te opus sanctitatis, ipse perficiat, perseuerantiam in arrepto statu concedat, & in omni virtute, & præsertim in sua familiaritate promoueat. Tu autem pusillus es, & penitus insufficientis ad reddendas pro tanto beneficio debitas gratias: quare orabis Beatam Virginem, omnesque Sanctos, præcipue aduocatos & Patronos tuos, vt pro te Deum laudent, & se pro beneficio in te collato gratos exhibeant. Fratres etiam tuos rogabis, vt eo die in gratiarum actionem pro te Missas celebrent, & si dies festus fuerit, ad communionem sacram accendant, & orationibus se tibi in affectu gratitudinis comites præbeant.

Hæc sunt sancta, & pura, ac Deo grata conuiuia, hi ludi, & choreæ immaculatæ, quæ hoc vocationis die instituendæ sunt. Festiua autem colloquia non desint, nam si (disciplina religiosa minime prohibente) loquendum sit, ea verba in hoc die natalis tui cum fratribus misceas, quæ gratitudinem foment, quæ te tuæ vocationis & status amatorem ostendant, & quæ diuinam misericordiam in te collatam prædicent. Crede mihi, frater, quia hæc pusilla non sunt, nec ab his, qui aliquid se esse putant, despicienda. Dominus enim qui pro omni beneficio gratias petit, pro hoc ingenti beneficio, seu beneficiorum cumulo, maiores gratias requirit. Vide autem tu an gratum animum habeas, si hunc diem celeberrimum atque sanctissimum, in quo à sæculo educus es, perinde atque alios in vanitatibus perdas, & nulla memoria tanti beneficii facta transire permittas. Hunc verò affectum gratitudinis ignoranter paruipendes, qui ab eo qui nullius indiget, sæpe operibus antefertur. Nam, vt inquit Ambrosius, alius fructum accepti beneficii, vt aurum auro, argentum argento rependit, alius laborem, alius haud scio an etiam locupletius, solum restituit affectum. Quid enim si reddendi nulla facultas suppetit in beneficio reddendo plus animus, quam census operatur, magisque præponderat beneuolentia, quam possibilitas referendi muneris.] Si ergo non habes opera, quæ rependas, quia tepidus es & imperfectus, saltem affectum gratitudinis, & laudes, & cor simplex & humile, parua cum reuerentia audiens offerre non cesses. Illud sufficiat, vt gratus habearis, & faciat vt noua beneficia merearis accipere.

Amb. lib.
de offic. c.
32.

A De propria conscientia Prælato manifestanda.

CAPVT II.

IN EVLIS etiam annis semel, aut bis, aut pluries, si opus fuerit, apud Prælatum te statues, & spacium seorsum & sine arbitris colloquendi, postulas. Hoc temporis spacio sincere, & sine vilo fūco tuæ illi conscientiam ostendes. Id autem facies, si illi defectus tuos aperias, affectus, & passionem, ac propensiones minus mortificatas detegas, ratiōnes teuales, virtutes, bona, & mala manifestes. Mala quidē, non vt à Prælato puniantur, (qui in hoc negocio non munus iudicis, sed medici petitisissimi & patris benignissimi, obire debet) sed vt tibi compatiatur, vt tecum, miserias tuas deffeat, vt rationem pugnandi, ac remedia adhibendi præscribat. Bona verò, vt pro illis, tanquā pro bonis suis (quia bona sunt filij sui) Domino gratias agat, vt prudēt examinatione, ab eis quod est minus perfectū, auertat, & vt suo consilio & admonitione promoueat. Vniuersa tandē bona & mala, vt te intus & in cute cognoscat, vt te gubernare sciat, vt impedimenta proficiendi remoueat. Rem hæc superius attigimus, sed quia summi momēti est ad perfectionem assequendā, eam nūc nihil ex dictis repetētes, iterum pro huius tractationis necessitate confirmabimus.

B

C

D

E

Prælati igitur nomine, in ea religione quæ hunc vsū laudabilem & maximè necessarium obtinet, superiorem domus, in qua habitamus, vel eum qui toti prouincia præest, intelligimus. In alijs, vel ipsum vel confessarium, vel magistrum spiritus, quem spiritualis vitæ ducem sequimur, ad hanc rem aptum esse decernimus. Nondubium autem quin melius sit & efficacius quemquā se Prælato detegere: quoniam reliqui nos dirigunt, Prælati verò gubernant, & si ille nos nesciat, his forsitan occupabit, quibus ob imbecillitatem nostram non tantum perfectionem, sed & gratiam, & salutem æternam amittamus. Putabit forsitan nos timore Dei possideri, cum alieni ab eo simus, putabit fortes cum simus infirmi, putabit humiles, castos, patientes, cum tamē ab his virtutibus longè distemus. Nos autem secundum existimationem suam ad onus portandum sufficientes, sed secundum veritatem, oneri portando impares, ministerijs periculosis exponer, ex quibus spirituales & fortes viri merita magna reportant, nobis autem proueniet certa mirabilisque ruina. Animam verò nostram occasionibus perditam Dominus de manu eius non requirit, immò & nos, vt hypocritas, & vulnus celantes & sanctitatem mentientes, incomparabili pœna mulcabit. Cùm ergo hæc conscientie manifestatio ad id ordinetur, vt in via spiritus sine offensione regamur, verissima sit oportet: ita scilicet, vt nec vitia nostra celemus, nec Dei dona & virtutes abscondamus, sed omnia pro vt sunt, mancant oculis nos gubernantis aperta. Neque enim ex ea quærimus vt boni habeamur, & sancti reputeur, quod insignis esset hypocrisis, nec vt contemnamur, & viles existimemur, quod in hoc proposito magna esset ignorantia, sicut si quis accersens medicum, vulnus aut dolorem, quem non habet, se habere fingeret, sed tantum intendimus, vt ei qui nos regit, simus omnino perspecti. Ille autem nequaquam nostrum statum agnosceret, si propter ineptam humilitatem, bona celantes, aut mala fingentes, vel propter superbiam mala occultantes, aut bona, quæ non habemus, enuntiantes, mentiti fuerimus.

Ostendamus nunc quæta sit huius manifestationis conscientie necessitas. Corpus quidem non seipsum

Tom. 1. l.
5. p. 2. c.
12.

regit, sed ab spiritu regitur, & in suo motu, atque in reliquis ab animo ipsum viuificantem dirigitur. Spiritus verò non à seipso, quia seipsum decipit, sed ab spiritu Dei regendus est, à quo, tanquam à magistro peritissimo in perfectionem ducatur. Deus autem vt nos regat, omnino vult vt nos ei nostram conscientiam aperiamus, non sanè quia ei occulta sit, sed vt dum humiliter nos detegimus, eius remediis & auxiliis ad victoriam nostrorum affectuum comparandam digni simus. Ad quod hortatur quæque nostrum sanctus Dauid, dicens: Reuela Domino viam tuam, & spera in eo, & ipse faciet. Detegere, inquam, Domino conscientiam tuam, & spem omnem in eo, tanquam in sapientissimo medico, ac benignissimo protectore colloca, & ipse faciet vt faneris. Præstat tamen hunc sensum, & ea quæ nos ad hanc manifestationem moueant, ex ore Ambrosij sanctissimi Doctoris audire. Bene, ait, reuela, id est, aperis, conscientiam tuam, ne eam saculi istius grauet umbra, vel carnis. Prorumpentia femina si fuerint obumbrata, tenuantur, Soli obiecta pinguescunt. Quid de feminibus loquor? Ipsas arbulculas, quominus se in altum subiciant, umbra syluestris interneceat, & prohibet brachia ramosa diffundere. Pulchrè autem dixit, Reuela ad Dominum viam tuam: quia natura hominum prona peccato, velut quoddam menti nostræ velamen obducit, ne nostra Domino peccata fateamur, qui potest vulnera nostra sanare, vt erubescat quis ore proprio postulare medicinam, ne coram hominibus sua prodantur opprobria. Premittit igitur se intra hominem conscientia cum latere non possit, & tandiu differt, quoad vulnus efferueat, vt iam non fidei salubritate, sed immedicabili atrocitate vlcis detegatur. Reuela, inquit, ad Dominum viam tuam id est, aperis viam tuam, noli abscondere. sicut abscondebat Cain, qui latere cupiebat. Omnis enim qui malè agit, odit lucem. Reuelabat Dauid viam suam, qui ait: Dico ego opera mea Regi. Aperi sensum tuum, vt nihil sit quod timeas reprehendi. Reuelauit & Paulus, qui præsumpsit dicere: Nihil mihi conscius sum. Deo itaque nos manifestare debemus, vt spiritus noster ab eius spiritu dirigatur. Sed rogo, quidnam sit manifestari nos Deo, cuius oculis, vt ait Paulus, cuncta nuda sunt & aperta? Certè illud est conscientiam nostram, & omnes recessus illius, Prælato detegere, cuius ore ad nos loquitur Deus, cuius prudentia regit, cuius adiutorio in finem optatum perducit. Ergo spiritus noster, vt à spiritu Dei regatur, Prælati sapientia regendus est, & in omnibus ordinandus. Qui enim ductum Prælati refugit, à Dei gubernatione se subtrahit.

Habes igitur, o frater, in magistro spirituali magistrum Deum, à quo per illius vocem instrueris: & dum huic conscientiam tuam aperis; dum magistrum aut Prælatum interrogas, Deum interrogas, vt eius responsione per os spiritualis patris enuntiata docearis. Sat scio, Dæmonis astus fugere concupiscis, & ei qui sape tibi illudit, illudere. Sed ad hoc solus non eris potens, spiritualis verò patris adiumento fulcitus, cui fidenter tua arcana commisisti, validus & robustus existeris. Illi profectò, qui conscientiam suam Prælato detexit, Cassianus & discretionem veram, & tentationum victoriam, & Dæmonum conculcationem promittit. Vera, inquit, discretio non nisi vera humilitate conquistatur. Cuius humilitatis hæc erit prima probatio, si vniuersa non solum, quæ agenda sunt, sed etiam quæ cogitantur, seniorum referentur examini, vt nihil quis suo iudicio credens, illorum per omnia definitionibus ac-

quiescat, & quid bonum vel malum debeat iudicare, eorum traditione cognoscat. Quæ institutio non solum per veram discretionis viam iuuenem recto tramite docebit incedere, verum etiam à cunctis fraudibus & insidiis inimici seruiabit illæsum. Nullatenus enim decipi poterit quisque, si non suo iudicio, sed maiorum viuat exemplo: nec valebit ignorantia eius callidus hostis illudere, qui vniuersas cogitationes in corde nascentes perniciose verectrudia nescit obterege, sed eas maturo examine seniorum, vel reprobat, vel admittit. Illico namque vt patefacta fuerit cogitatio maligna, marcescit, & antequam discretionis iudicium proferatur, serpens terribissimus velut è tenebroso ac subterraneo specu confessionis virtute protractus ad lucem, & traductus quodammodo ac dehonestatus abscedit. Tandiu enim suggestiones eius noxiæ dominantur in nobis, quandiu celantur in corde. Non itaque victoriam ex tentationibus reportabis, qui tentationem, id est, cogitationem noxiam, foves in corde, & ab oculis interemptoris, nimirum patris spiritualis, abscondis. Nec veram discretionem, altissimam & difficillimam scientiam solus & sine magistro, à Deo ad eam tradendam destinato, perdisces. Qui dum te audit, & quid vt bonum amplectendum, quid verò vt malum vitandum sit, tradit, in rebus spiritualibus, & ad salutem animæ pertinentibus erudit.

Samuel vocatus à Domino, concurret ad Heli, & secundò acertiò vocatus ad eundem festinauit, & sic Deum loquentem & se docentem agnouit. Paulus non ex ore Domini, sed ex ore Anania sibi loquentis audiuit: Ingredere ciuitatem, & ibi dicetur tibi, quid te oporteat facere. Et iterum à Apostolos proficiscitur, & cum illis Euangelium confert, [ne in vanum curteret, aut eucurrisset.] Hæc omnia manifestè designant, doctrinam spiritus sine magistro haberi non posse, multisque erroribus & periculis casus exponi, qui conscientiam suam ab eo, qui ipsum gubernat, voluerit occultare. Quis ergo, ait idem Ioannes Cassianus, tam præsumptor & cæcus sit, qui se audeat suo iudicio, aut discretioni committere, cum vas electionis indignus se coApostolorum suorum collatione tesserit? Vnde manifestissime comprobatur, nulli à Domino viam perfectionis ostendi, qui habens inde valeat erudiri, doctrinam seniorum vel instituta contempserit, paripendens illud eloquium, quod oportet diligentissime custodiri: Interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi: seniores tuos, & dicent tibi. Et ad idem Bernardus ait: O sapientia suauiter verè vniuersa disponens. Eum, cui tu loqueris, erudiendum mitris ad hominem, vt socialis vitæ commendetur vtilitas, & edoctus per hominem, discat & ipse secundum datam sibi gratiam hominibus subuenire. Ingredere ciuitatem. Videtis, fratres, non sine diuino consilio factum esse, vt hanc ciuitatem Domini virtutum ingredere mini, diuinam discere voluntatem. Planè qui te salubriter teruit, & conuertit cor tuum ad desiderandam voluntatem suam, ipse tibi dixit: Surge, & ingredere ciuitatem. Hæc ille.

Disces itaque ex magistro spirituali, cui te ipsum detegis, tentationes vincere, disces in spiritualibus negotiis prudenter refigerere, disces virtutes acquirere, disces salutem animæ comparare. Vnde Cassianus, postquam dixerat, iuniores monachos propria voluntatis mortificatione ad perfectionem informari, hæc subdit: Ad quod vt facile valeant peruenire, consequenter instituuntur nullas penitus cogitationes prurientes in corde perniciose confusione celare, sed confessim vt exorta fuerint, eas suo pate-

Amb. ib.

Gen. 4.
Ioan. 3.
20.
Psalm. 44.
1.

1. Cor. 4.

Hebr. 4.

1. Regum 3.5.

Act. 7.1.

Gal. 2.2.

Deut. 33.

Bern. serm. 7. de conuer. Pauli.

facere seniori, nec super earum iudicio, quidquam suae discretioni committere. Sed illud credere malum esse, vel bonum, quod discussit, ac pronunciauerit senioris examen. Itaque fit vt in nullo circumuenire iuuenem callidus inimicus, velut in expertum ignarumque, praualeat: nec vlla fraude decipere quem peruidet, non sua, sed senioris discretionem munit, & suggestiones suas, vel ignita iacula quaecunque in cor eius iniecerit, vt seniore celet, non posse suaderi. Aliter quippe subtilissimi diabolus illudete, vel deiciet iuniorem non poterit, nisi cum eum, siue per arrogantiam, siue per verecundiam ad cogitationum suarum velamen illexerit. Generale namque & euidentis iudicium diabolica cogitationis esse pronunciant, si eam seniori confundimur aperire.] Sic ille. At illi, qui seipsos manifestant, ab his dolis aduersarij liberantur. Quia scriptum est: [Salus autem vbi multa consilia.] Nec verò dicit, in multo consilio, ait Dorotheus, vt quis quemcunque consuleret, sed eum cuius fidei se totum crederet. Neque, hoc vt taceat, illud loquatur, sed vt omnia exponat, de omnibus consulet: huiuscemodi enim salus profectò est in multo consilio.] Eos taxat qui cuilibet sua arcana reuelant, cum manifestum sit interiora cordis nostri soli Prælato aperienda esse, aut certè viro prudentissimo, qui probè sciat conuenientia medicamina nostris infirmitatibus adhibere.

Magni reputat, o frater, amicum fidelem, cui possis tuto in rebus huius seculi tui cordis arcana committere, cuius possis consilium sequi, à quo valeas adiuari. Res autem animæ potiores sunt, maioribus difficultatibus parent, pluribus discriminibus sunt expositæ: quare ergo fidelem amicum, qui te in illis instituat, qui te iuuet, qui te tueatur, non magni reputabis? Quis autem aut fidelior, aut sapientior, aut sollicitior Prælato, quem tibi Deus in partem ac præceptorem præposuit? Quare igitur ab illo te abscondis? Quare, vt alter Adam, conspectum illius qui te curaturus est, fugis? Expende, obsecro, quid Augustinus, vel quisquis alius est author libri, de amico fidei scribat: At quæ fœlicitas, quæ securitas, quæ incanditas est, habere cum quo æquè audeas loqui, vt tibi cui confitei, non timeas, si quid deliqueris? cui non erubescas reuelare in spiritualibus, si quid profeceris: cui cordis tui omnia secreta committas, & commendes consilia? Quid igitur inuidius, quam ita vnire animum alterius, & vnum efficere de duobus, vt nulla iactantia timeatur, nulla formidetur suspicio, nec correptus alter ab altero doleat, nec laudantem alter alterum adulationis notet vel arguat? Amicus, ait Sapiens, medicamentum est vitæ.] Nò enim validior vel efficacior est vulneribus nostris medicina, quam habere, qui omni in commo- do occurrat compatiens, omni commo- do occurrat congratulans, vt iunctis suis humeris onera sua inuicem tolerant, & quòd vnusquisque propriam leuius quam amici portet iniuriam.] Hæc ille. Non est autem impossibile, immò maxime necessarium, hoc amicitia cum Prælato genus inire, nec id aut reuerentiam aut obedientiam imminuet. Si enim Dominum & Creatorem omnium ita reueremur, vt etiam tenere diligamus; & si ei, cui in cunctis seruire debemus, amicitia & familiaritate iungimur, cur absurdum putabimus, Prælatum vt superiorem aspicere, & vt amicum nos fideliter amantem amare? Illi ergo nostra vniuersa secreta pandamus, in quo & remedium malorum, & augmentum bonorum, & leuamen molestiarum reperiemus. Vt enim inquit Gregorius, plerumque nimis taciti, cum nonnulla

A iniusta patiuntur, eò in acriorem dolorem procedunt, quò ea, quæ sustinent, non loquuntur. Nam si illas molestias lingua tranquille diceret, à conscientia dolor emanaret. Vulnera enim clausa plus cruciant: quia cum putredo, quæ intrinsecus ferret, euicitur, ad salutem dolor aperitur.] Huic sancti Gregorij dicto asiduum experimentum attestatur; saepe enim nos & alios vidimus, cum ad Prælatum accurrimus, & ei nostras miseras aperimus, sola defectus manifestatione sanatos. Quia diabolus defectus fugit, & culpa humilitate & confessione lassescit. Cuius rei illustra sunt apud Climacum, & apud Castianum exempla, quæ consultò præterimus, vt longitudinem fugiamus.

B Si autem adhuc non audes te Prælato ad consilium & remedium aperire, attende quia & ipsi antiqui Philosophi sola naturæ luce ducti id non iam religiosi, sed & ciuibus secularibus, & hominibus necdum Christianis faciendum præceperunt, & vtile ad virtutis profectum existimarunt. Socrates namque apud Platonem sic loquitur: Equidem ad defensionem iustitiæ suæ, aut parentum, aut amicorum, aut filiorum, aut patriæ iniusta facientis, nihil vilitatis afferet nobis Rhetorica, o Pole, nisi si quis contra accusare oportere putauerit, maxime quidem seipsum, deinde etiam familiares, & alios, prout quibus semper amicus iniusta fecerit, & non occultare; sed in propatulum iniuste factum producere, vt pœnas det, & sanus fiat; cogere item, & seipsum & alios non præ timore deterreri, sed fortiter, & velut clausis oculis exhibere, velut medico, secundum & vrendum, ita vt bonum & pulchrum, ac honestum persequatur, & dolorem non consideret, & si quidem iniusta plagis digna perpetravit, verberandum se exhibeat; si vinculis ligandum; si multa, multandum; si exilio, fugandum; si morte, necandum; ita vt ipse primus sit accusator, & sui ipsius, & aliorum familiarium, & non pareat, sed ad hoc Rhetorica vtratur, quo dum manifesta sunt iniusta facta, à maximo malo iniustitiæ liberentur.] Plutarchus verò hæc scripta reliquit: Quòd si ille qui offendit, castigantibus offerat se, morbum indicet, & aperiat vitium, nec id clam esse gaudeat, contentusque sit, si sit rectum; verum fateatur, rogèque corripientem, & corrigentem: haud leue fuerit id progressionis insigne, vt sanè dixit Diogenes, Qui salutem desideret, ei quærendum esse vel sedulum amicum, vel flagrantem inimicum, quò increpatione vel curatione animi vitia exuat. Quoad verò ostendendis sordibus, aut macula tunica, aut lacerato calceamento, gloriaris apud alios, & vana modestia cauilla iaciens in temetipsum vt pusillum, aut vt gibbosum, putas agere præclarè: interiores verò animi sceditates, vitæ labes, inuidias, maleuolentias, sordes, libidines, vt vlcera, contegis & abscondis, quas nemini attingere, vel aspicere permittis, dum vereris ne arguare, parum profectus, immò nihil fortitus fueris. Cæterum, qui cum his pedem confert, præcipuè, qui ipse mordere se, & insectari offendentem: secundo loco, qui præstare se castigante alio tolerantem, & patientem purgari se à reprehendentibus, valet & vult; hic verò est ei, qui amolitur & execratur prauitatem, proximus. Hi Philosophi pro virtutis profectu necessarium putant vt homo se alteri non ad consilium solum, sed ad pœnam & grauissimam pœnam detegat: & tu molestum putabis, non ad pœnam, sed ad consilium, ad remedium, & ad leuamen te prælato manifestare; aut virtutis profectum non curas, aut gratis & sine vilo pretio habere desideras, aut certè infidelibus delicatior es, qui intolerabile putas, quòd illi tam

Clim. grad 4. Cass. col. lat. 2. c. 11.

Platon Gorgias.

Plutar. Tract. Quomodo quis sentiat se in vitio proficere.

Prou. 11. 14. Dorothe. doctr. 5.

Aug. de amico fidei. 1. 1. 1. 1.

Eccle. 6. 6. 16.

Greg. 7. moral. c. 11.

facile

facile esse docuerunt, & tam audacter omnibus imperarunt? Et illi quidem dixerunt, sed non fecerunt: nos autem nouimus non adolentes solum, sed fenes doctissimos & probatissimos, qui non sine admiranda humilitate hoc documentum obseruarunt. Quorum tam eximia est virtus, tam insignis animi puritas, qualis esse intelligitur in tanta humilitate fundanda.

Hoc tu imitari non erubescas, vt consimilem virtutem consequaris, nec indignum putes illos conuersatione sequi, quorum vitam & mores admiraris. Et, si in illis hac insignis humilitas audita placet, cur eadem ad te trāsata, & ad opus redacta, displicet? Nisi fortē humilitas & sapiens defectuum manifestatio ad hoc a Deo inspirata sit, vt audiatur, & narretur, non verō vt operibus exerceatur. Audi tandem Climacum quibus verbis te ad hanc manifestationem impellat. Noli o fili atque Domino obediens, spiritu elationis decipi, neque peccata tua veluti ex persona alterius magistro denunties. Neque enim licet absque verecundie rubore aeterna confusione liberari. Aperi, denuda, detege medico vulnus tuum. Dic, age, noli confundi. Meum vulnus est pater, mea plaga, cuius mihi causa fuit, non alterius, sed mea negligentia. Nemo huius author extitit, non homo, non spiritus, non corpus, non aliud quidquam nisi desidia mea. Esto, dum confiteris, habitu, spe, cogitatione, vt condemnatus reus, demissis in terram luminibus, atque si fieri potest magistri, aut medici pedes, vt Christi pedes, lacrymis riga. Solent nonnunquam daemones nos vt aut non confiteamur, hortari, aut certē vt hoc veluti ex alterius persona faciamus, siue vt alios quosdam peccati nostri insimulemus auctores. Sicut certum est consuetudo plurimum valet, vt cuncta ex ea pendunt eamque sequuntur; omnino longē amplius ea valebit in bonis, cum potentissimum habeat adiutorem Deum. Noli o fili, annis plurimis laboras lassescere, donec in te ipso beatissimam inuenias requiē. Quōd si te ipsum in initio toto animo ignominii exposuisti, ne indignum putes, adiutori ac magistro tuo, tanquam Deo, vultu animoque demisso culpas tuas confiteri. Vidi enim reos quoque miserabili omnino habitu, vehementioriq; confessionis & supplicationis vi duritiam ac feruitatem emolliuisse iudicis, illiusque iracundiam in misericordiam conuertisse. Quocirca Ioannes quoq; Domini praecursor, antequā Baptismi lauacra donaret, ab accedentibus confessionis humilitatē requirebat. Non quidem vilo eorum ipse indigens, sed eorum saluti modis omnibus consulens. Huius sanctissimi viri dictis acquiescere, & modis omnibus conscientiae abdita Praelato reuelare non metuas. Deus ipse adest tuos sermones audiens, tuam summisionem approbans, tuam animam virtute humilis manifestationis emundans. Ille Praelato non tui contemptum, sed aestimationem, non odium, sed amorem immittit. Et dum tu illi dicis miseras tuas, dicit Dominus ipsi; Considerans te ipsum ne & tu tenteris. Ipse etiam tibi dona sua quorum causa angebaris, benigne concedit. Est enim apud ipsum valida oratio, & efficax postulatio conscientiae detectio. Quōdque fletibus, & corporis afflictione, & assiduis postulationibus, & aliis remediis non vicisti, humili defectus apertione superabis. Videbis profectō Dominum esse amatorem humilium, qui humili peccatori consenti, & vulnus aperienti, remedium adhibet; superbo autem suarum culparum dissimulatore, in sordibus volutari permittit.

Clim. de obediens. grad. 4.

Matt. 5.

Gal. 6.1.

De vita spiritalis actibus inuouandis.

CAPVT III.

NTER motum a natura profectum, & aliqua externa vi contra naturam corpori violenter impressum, hoc Philosophi discrimen inuenerunt, quōd ille (vt vel oculis ipsis perspicitur) in fine celerior ac velocior est: iste verō quo magis protrahitur, eo est cunctantior & segnior. Si moles magna naturaliter ē superis deorsum descendat, celeriter moueri inchoat: at quo propius ad centrum accedit, eo velocius vt in eo quiescat, motū perficit & consummat. Sed si lapis violenter sursum proiectus feratur, magna celeritate ascendere incipit, at post parum remisso impetu suo pondere grauatus lassescit. Hinc necessitas spiritus inuouandi nobis non obscure patescet. Natura enim nostra per peccatum corrupta in hoc malum certē maximum incurrit, quōd deorsum ire, & ad vilia & abiecta saeculi huius descendere, quasi naturale illi est; sursum verō ferri, & ad spiritalia & caelestia anhelare violentum. Est quidem virtus secundum naturam rationalem hominis, vt Thomas Aquinas non minū verē quam subtiliter disputat; & vitium ac peccatum, contra naturam; quia verō per originalem culpam primi parentis appetitus a ratione defectit, & iugum eius excussit, & rationem quasi sua importunitate & immoderantia subiecit: hinc ortum habet vt homo, cui appetitus dominatur, virtutem tanquam insulam horreat, & in vitia ac peccata veluti in alimenta suauius propendeat. Inclinator ergo & propensus ad malum, quo nequior est, eo vehementius & effrenatius in malum tendit; & ex parte appetitus auersus a vero bono, quo diutius in illud fertur, eo tardius & tepidius ire se sentit. Quid itaque faciet spiritalis vir, vt semper proficiat, vt semper non lentis passibus in perfectionem eat? Illud quidem quod iaculator, vt sagittam per multa terrarum spatia proiciat. Vt quemadmodum iste primū sagittam quanto potest impetu versus locum a se destinatum iacit, & iam deficientem & in terram cadentem, iterum leuat, & proicit, & sic multoties impetus impressionem multiplicans, ad finem sui itineris ludens & semetipsum oblectans, mittit; sic iustus ad perfectionem contendens, in initio conuersionis suae mentem suam magno feruore quasi impresso impetu ad destinatam puritatem iaculatur, & post aliquot menses tepefactam, nouo feruore concepto, versus eandem puritatem impellit, & sic per tempora feruorem inuouans, ad magnam perfectionem peruenit.

Huius vitae mortalis proprium est vt omnia senescant, & sensim ad interitum eant: nullisque aduersum nos emergentibus incommodis, sola temporis lapsione ad senectutem tendimus, & ad mortē properamus. De ipsis caelis incorruptilibus dixit sanctus Dauid: Opera, Domine, manū tuarū sunt caeli, ipsi peribūt (quia a praesenti statu mutabūtur) tu autē permanes, & omnes sicut vestimentū veterascēt. Et sicut opertorū mutabis eos. Si autē caeli quasi senescēt, quia mutatione & inuouatione indigebūt, quāto magis corruptibilia ad vetustatē festinabūt: vel si per caelos, vt August. mysticē vult intelligi, Sanctos intellegamus, illi certē nō tarūm quātum ad corpus, quod instar vestis attrahitur, sed etiam quātum ad spiritualem animae vitam, quasi ad senectam & vetustatem eunt, quia nonnullam qualitātē corrupeibilem mutātes, ad tepiditatem segnitēmq; proficiantur, & mundi curis facientibus, ab illo primo quo inchoarunt feruore deficiunt: donec impleatur illius Psalmi postre-

D. Thom. 12. q. 71. a. 1.

Pf. 101. 26. 17.

Aug. 11.

ma pra

De Vita
Tom. I

ma prædictio: Filij seruorum tuorum habitabunt, id est, in celesti patria ad destinatam mensuram sanctitatis prouecti, stabiles & immutabiles permanebunt, [& semen eorum in sæculum dirigitur.] Habitabimus sanè in illa domo Dei, si filij seruorum, id est, Apostolorum, imitatione fuerimus. Habitabimus, si femina nostra, id est opera nostra, innouauerimus, quæ nos ad regnum præcedant, & domum præparent. Noli ergo esse sterilis, ait Augustinus: si vis habitare: præmitte fetus quos sequaris, præmittendo, non ferendo. Filij tui te deducant ad terram promissionis, terram uiuentium, non morientium. Cùm hęc uiuis in hac peregrinatione, illi antecedant, suscipiant te propter refectiorem carnalem. Filius Ioseph antecessit Iacob in Ægyptum, & ait patri suo & fratribus suis, Ego præueni præparare uobis escas. Præcedant ergo filij tui, præcedant opera tuæ, quales filios præmiseris, talis & sequeris.] Hac itaque conditione mortalium nos Ecclesiasticus ad iustitiam prouocat: Da, & accipe, inquit, & iustifica animam tuam.] Quis prohibet si ita interpretemur: Accepisti à Deo auxilium ut bene operareris: Da igitur illi bona opera, & cooperare gratiæ susceptæ ut iterum nouam accipias, & sic ad veram iustitiam & sanctitatem peruenias. Ante obitum tuum operare iustitiam, quia non est apud inferos, id est, in sepulchro, & post mortem, inuenire iustitiæ & bonorum operum cibum. At si irreperit lassitudo, & vigor interperit, te ipsum iterum excita, & ad fortiter & strenuè operandum coge. Quia [omne opus electum, id est, feruidè factum iustificabitur, & qui operatur illud, honorabitur in illo.]

Hanc desideriorum & bonorum operum innoationem uiri iusti & spiritualis salutis cupidi semper uirilissimam putauerunt. Vnde Paulus de se ac de iustis loquens, ait: Propter quod non deficiamus, sed licèt is qui fortis est, noster homo, corrumpatur, tamen is qui intus est, renouatur de die in diem.] Quia spem, ait, resurrectionis habemus, propterea non deficiamus, sed licèt caro nostra laboribus afflicta per singulos dies veterascat, spiritus uerò quotidie nititur iuuenescere, ad maioremq; splendorem & feruorem venire. Qui, ut inquit Anselmus, renouatur quotidie proficiens in sanctitate, dum transfert amorè à temporalibus ad æterna, à uisibilibus ad intelligibilia, à carnalibus ad spiritualia, & ab istis cupiditatem frænare uel munire, atque illorum se charitate alligare diligenter insistit.] Hanc autem innoationem esse bonorum celestium à nobis desideratorum exordium regius Vates non obscure significat: Benedic, ait, anima mea Domium, qui replet in bonis desiderium tuum, renouabitur ut aquila iuuentus tua.] Tunc scilicet ò anima immensis bonis repleberis, cùm instar aquilæ renouaberis. Sed quæ est ista aquilæ renouatio: Hieronymus certè de aquila hæc scribit: Aquila quando senuerit, grauatur ipsius pœnæ & oculi, quæritque fontem, & erigit pennas, & colligit in se calorem, & sic oculi eius sanatur, & in fonte se termergit, & ita ad iuuentutem reddit.] Augustinus uerò sic: Dicitur aquila, cùm senectute corporis pressa fuerit, immoderatione rostri crescentis cibum capere non posse. Pars enim rostri eius superior, quæ supra partè inferiorem adunatur, cùm præ senectâ immoderatus creuerit, longitudo eius incrementi, non eam finit os aperire, ut sit aliquid receptaculi interuallum inter inferiorem partem, & uincum superiorem. Nisi enim aliquod interuallum pateat, non habet morsus, quasi forcipem, unde uelut tondeat quod transmittat in fauces. Crescente itaque superiori parte & nimis aduncata, non poterit os aperire, & aliquid capere. Hoc facit uerustas. Prægrauatur languore senectutis,

A & inopia comedendi languescit nimis, utraque re, arate & egestate accedente. Itaque modo quodam naturali in mensura reparatæ quasi iuuentutis aquila dicitur collidere & percutere ad petra ipsam quasi labium suum superius, quo nimis crescente edendi aditus clauditur, atque ita conterendo illud ad petram excurit, & caret prioris rostri onere, quo cibum impediatur. Accedit ad cibum, & omnia reparantur, exit post senectutem, tanquam iuuenis aquila. Redit vigor omnium membrorum, nitor plumarum, gubernacula pennarum, uolat excelsa sicut antè, fit in ea quædam resurrectio.] Hæc est ergo spiritualis renouatio, si te ò anima aquis compunctionis immergas, si nouum feruoris calorem concipias, si veteres pennas, id est, contractam ex occupationibus uetustatem, pellas, si rostrum, nempe ea quæ te à sumendo cibo orationis impediunt, constanter abiicias. Tunc desideria perfectionis sopita se erigent, tunc quod cupiebas, quod postulabas, pro quo lugebas, & gemebas, à Domino consequeris. Tunc canes cum sancto Iob: Gloria mea semper innouabitur, & arcus meus in manu mea instaurabitur.] Nam si gloria, honorem ac dignitatem, & arcus, fortitudinem & robur significant: certè dignitatem auges & fortitudinem prouehis, aut hæc à Domino aucta experitis, cùm feruorem & deuotionem augere contendis.

Vniuersa quæ in hac mortali uita esse habent, aliquando innouantur, ne pereant; & quæ non innouantur, quantumuis diuturna sint, tandem intereunt. Regna innouantur, & ideo Samuel ad Populum ait: Venite, & eamus in Galgala, & innoemus ibi regnum.] Ciuitates reedificantur: quare Ionathas habitaturus in Ierusalem, cepit edificare, & innoare ciuitatem. Tempa instaurantur, nam & Istraëlita post captiuitatem uenerunt [innoare, & suscitare templum in loco suo. Amicitia refarciuntur: unde & Ionathas misit viros Romam, statuere & renouare cum eis amicitiam.] immò & ipse homo post peccatum è Paradiso eiecctus est, ne se esu ligni renouans, etiam quoad corpus in perpetuum uiueret. Denique [misit illum Dominus Deus de Paradiso uoluptatis,] & antea præmiserat, nunc ergo ne fortè mittat manum suam, & sumat etiam de ligno uitæ & comedat, & uiuat in æternum. Qui ergo uult perfectè uiuere ad constituta tempora se ipsum, renouet. Innouet regnum suum, quo super cor suum & affectus eius regnat. Reedificet ciuitatem animæ suæ, & quod ex uirtutibus lapsum per incuriam est, erigat. Instaurat templum spiritus sui, in quo habitat Deus, & Sanctorum desideriorum accessione extruat. Amicitiam ad Deum aliquantulum tepescantem, actibus orationis accendat. Mittat per imitationem Christi manum suam ad lignum uitæ, ut postmodum feliciter, & nunc in hac uita uiuat, ut sanctum deceat uirum, & contractas ex humana conuersatione imperfectiones relinquat. Si inueterauit inter inimicos suos, id est, inter immoderatos affectus, & assiduas imperfectiones suas, ut iuuenescat, & renouetur, ab eis toto conatu discedat. Hoc enim esse ad iuuentutem, aut ad sapientem infantiam, redire, docet Petrus Apostolus, dum ait: Deponentes omnem malitiam, & omnem dolū, & simulationes, & inuidias, & omnes detractiones: sicut modò geniti infantes, rationabiles, sine dolo, lac concupiscite.] An non sapiens infantia est, quæ non quodcumque lac, licèt palato suaue, sed lac rationabile, lac sine dolo, lac, quo crescat in salutem æternam, concupiscit? Sed hanc profectò induit, qui peccata & imperfectiones deponit, & quod melius & perfectius est, uirtutis assumit.

Pf. 101.
29.
Aug. ib.
Ecl. 14.
16.
Ecl. 14.
21.
1. Cor. 16
Aug. ib.
Pf. 102.
5.
Hier. ad
Drafsiū
Tom. 4.
Aug. in
Pf. c. 2.

A
B
C
D
E
Iob. 29.
20.
1. Reg. 11
14.
3. Esd. 5
44.
1. Mach
12. 1.
Gen. 3.
22. u. 21.
Ezal. 6. 8.
1. Petr. 2.

Iam igitur audi, o religioſe, quando & quomodo te renouabis. Omne tempus huius vitæ, tempus inno- uationis eſt, quod ad hoc nobis conſeſſum eſt, vt ueritatem hominis terreni deſeramus, & nouum hominem Chriſtum ſequentes in nouitate vitæ ambulemus. Sed quia hoc loco de ſpeciali quadam in- nouatione loquimur, qua aliquantulum tepefacti ad priſtinum feruorem redimus, ea frequenter aſſu- menda eſt, quia frequenter cadimus, & non multis diebus in deſideriis perfectionis in tepeſcimus. Et quidem Thomas à Campis author piſſimus circa præcipuas Sanctorum ſolenitates huic inno- uationi inſiſtendum præcipit. Circa principalia feſta, in- quit, renouanda ſunt bona exercitia, & Sanctorum ſuffragia feruentius imploranda. De feſto in feſtum proponere debemus, quaſi tunc de ſæculo migraturi ſimus, & ad æternum feſtum peruenturi.] Sed vt ali- quid facilius dicamus, ter, aut bis, aut ſaltem ſemel, debes ſingulis annis te in nouare, & quaſi noua in- dumenta uirtutis induere. Si enim per ſingulos an- nos hyeme & uere indumenta corporis mutas, & ea pro temporis neceſſitate in nouari uis, cur non etiam ueſtimenta animæ reſarciſ & in melius in nouata mutabis?

Thom. à
Camp. li.
1. de con-
temp. mū
di c. 19. 3

Bern.
tract. de
gra. & li.
arbitr. ad
finem.

Amb. lib.
de inter-
pell. Da-
uid.

Ephr.

In quibus autem poſita ſit renouatio, Bernardus in hunc modum docuit: In his tribus interior re- nouatio conſiſtit, reſtitutione ſcilicet intentionis, puri- tate affectionis, recordatione bonæ operationis, per quam ſibi bene conſcia memoria eniteſcit.] Sed li- ber eam ad captum noſtrum accommodatiſ explicare. Ad ſpiritus igitur renouationem hæc facies: Ali- quot dies ad rem hanc faciendam tanquam ad ma- gni momenti negotium aſſumes, in quibus licet ab ordinariis occupationibus non te ſubtrahas, tamen ſollicitus te in ſolitis deuotionis officiis exercebis, & quæ ad te pertinent, accuratiſ tecum ages. His die- bus attentè vitam tuam diſcuties, mores inſpicies, conuerſationem euolues, religioſorum uotorum ac propoſitorum tuorum à te rationem exiges, & an conſtans in eis fueris, an ſecus; an ritè ſeruaue- ris, an uerò tranſgreſſus in aliquo fueris, tecum expendes. Poſtea ad Prælatum, uel patrem ſpiritualem, accu- res, illique te ipſum aperies, conſcientiamque mani- feſtabis, & vulnera deteges, vt conſilio & oratione, & aliis medijs tibi opem afferat. Ideo enim conſcientiæ manifeſtatio huic inno- uationi præmiſſa eſt, vt eam ad hoc tempus pertinere intelligas. Deinde pec- cata tua, ac defectus, quos deprehenderis, in vnum colliges, & ſi ita conſuetum fuerit, uel tibi libuerit, conſeſſione generali, aut ſaltem amariffima con- tritione, & ſteibus dilues. Nam, vt inquit Ambroſius, rectè renouatur, qui de tenebris peccatorum in lu- cem uirtutum mutatur, & gratiam, vt qui reſtra prius colluione ſordebat, ſupra niuem albenſi nimis ful- gore reſplendat.] Si in ſeruandis uotis religioſis mi- nus fidelis fueris, ſi bonis propoſitis minus conſtans, de hoc uehementer et ueloces. Si enim Eſau (vt in- quit magnus Ephraim) ab his quæ cum damno ſuo pepigerat, recedere noluit, quomodo tu pauca quæ pro ſalute tua feciſti, rumpere audebis? Si Herodes, quæ in ſuam promiſerat perniciem, ſeruauit, & tu à ſcæderibus, quæ æterna uita gratia pepigiſti, reſilies?] Item ac ſi tunc primùm uotis te obſtrinxiffes, aut propoſita feciſſes, ea ſic deinceps, fideliter, conſtan- ter & ſeruandè ſeruare conſtitue. Vide quanto ſeruo- re, quanta deuotione iter vitæ ſpirituales cœpiſti, & nunc huius inno- uationis tuæ tempore te ipſum uin- cere cura, & maiori ſollicitudine ac uigilantia pro- ficere. His actis aliquo ſolemni die, quin illud tempus incidat, ac ſi tunc profeſſionem religioſam feciſſes,

eam apud Dominum, quem præſentem conſideras, etiam uocaliter repetes, quæ ſtatuiſti uitare ac facere, iterum ſtatues, & quaſi de nouo te ad perpetuum ob- ſequium Domino conſecrabis. Eo die immenſas gra- tias illi ages, quod te ad uitam religioſam uocauit, quod te ſibi uotis religioſis ac profeſſione ligauit, quod tot annis tuam ingratiſtudinem negligentiæ- que ſuſtinuit. Ora cum vt ampliſ te expectet, vt gratiam ad incipiendum & ſanctè conuerſandum tribuat, & vt cœpta perficiat. Hæc eſt formula ſpi- ritualis renouationis ſingulis annis bis aut ſemel faci- enda, quam ad praxim redactam, & ignitis aſpi- rationibus ac feruentiffimis preceſſionibus diſpoſitam, in ſecundo exercitio, quod uocatur ſpirituales de- ſponſationis, & in tertio, quod uocatur profeſſionis animæ erga Deum, Beatæ Gertrudis, inuenies. Quan- ta autem ſit huius inno- uationis uilitas, non eſt no- ſtrum explicare, uere ea, & tu ipſe fructum expe- rieris.

De ſeſſione ab occupationibus, ſingulis annis facienda.

CAPVT IV.

NON ſufficiunt hæc omnia, quæ diximus, fragilitati noſtræ, vt ſe ſemper à ſegnitate & multiplici imperfectione contineat. Quare per ſingulos annos ad octo uel plu- res dies omnino uacandum eſt, & ſpiritu quiſcend- um, ac penitus ab omni externa occupatione ceſ- ſandum, vt mente caleſcamus, & à torpore libere- mur. Iſtud profeſſo ſaluberrimum documentum non ex alio quàm ex Euangelio ipſo & Sanctorum exemplo didicimus. Cùm enim conueniſſent Apo- ſtoli ad Ieſum, vt renunciant ei, quæ (ipſo mittente) uegetant & docerant, dixit illis: Venite ſeors- um in deſertum locum, & requieſcite pauillim: non ſolum ut corporis uires reſumerent, ſed multo magis ut ſpiritu reſcicerent, & ſe ad primum ſeruo- rem, ex occupatione languentem, reuocarent. Hunc ſenſum indicat Theophylactus, ita ſcribens: Apoſto- li poſtquam prædicauerunt, congregantur apud Ie- ſum, vt & nos diſcamus, ſi quando in miniſterium mittamur, ne nos totos ab eo qui mittit, abripiamus, ſed illum ſciamus, caput, & ad illum redeamus, an- nunciemusque ei omnia, quæ uel docuimus uel feci- mus. Neque enim ſatis eſt, ſi doceamus, niſi & fecerimus. Quiſcere autem facit Chriſtus diſcipulos, vt ſciant Prælati laborantes in uerbo & doctrina, di- gnos quibus detur ſua quies, & non ſemper inten- dant laboribus.] Et ſane optimo iure Dominus Apo- ſtolos ad ſeſſum inuitauit, ut tam illis quàm nobis conſuleret. Illis quidem, nam cùm nondum eſſent perfeſti, & humanis affectibus ſubiacerent, erant per ſilentium & quietem, & contemplationis ſtudium, ab ea quæ ſe miniſteris animarum immiſcet, diſtra- ctione curandi. Nobis uerò, ut ex Apoſtolis, ex mi- niſtrorum ſcilicet Euangelij magiſtris diſceremus, quomodo oporteat nos animarum ſaluti uacare, & ad tempus nos ad ſilentium recipere, & ad reſcien- das animæ uires in iugi contemplationis exercitati- one quiſcere. Si enim ſemper effundimus, & nati- quam, aut parum in fundimus, merito timendum eſt, ne pauperes & uacui maneamus. Id eſt, ſi ſemper mens curis animarum & ſalutis aliorum, negotiis di- ſtenditur, & parum uires ſpirituales auget, vt oneri portando ſufficiat, formidare debet ne aliquando onere preſſa ſuccumbat. Ergo præter communia

Marci 6.
31.

Theophyl.
ibid.

orationis

orationis & deuotionis opera, quibus nos quotidie à distractione & tepiditate seruamus, per aliquod tempus omnino quieti spiritus, & orationi prolaxa, & colloquiis diuinis vacandum est, vt inde magnum robur trahamus, quo nos in spiritu deuotionis, & in perfectionis desiderio seruemus.

Id etiam nos docuerunt sanctorum virorum in salutem animarum incumbentium exempla. Quorū historias ac gesta si euoluamus, manifestè videbimus eos frequenter à turbis, & occupationibus secessisse, vt ex quiete & consortio Domini assiduo, vires ad vtiliter laborandum, & in vita perfecta perseuerandum acciperent. Vnum profectò aut alterum in medium producam. De Beato Francisco ad salutem animarum vocato hæc scribit verus eius filius Bonauentura: Vir autem Dei solitarius remanens, & pacatus, nemora replebat gemitibus, loca spargebat lacrymis, pectora manu tundeat, & quasi occultius secretarium nactus, confabulabatur cum Domino suo. Ibi respondebat iudici, ibi supplicabat patri, ibi colloquebatur amico. Ibi quoque fratribus ipsū piè obseruantibus aliquoties auditus est clamorosis gemitibus apud diuinam pro peccatoribus interpellare clementiam, deplorare eam alta voce, quasi coram se positam Dominicam passionem. Ibi visus est nocte orans manibus ad modum crucis protensis, toto corpore subleuatus à terra, & nubecula quadam fulgente circumdatus, vt illustrationis mirabilis intra mentem mira circa corpus perustratio testis esset. Ibi etiam, sicut certis est comprobatum indicis, incerta sibi, & occulta diuinæ sapientiæ pandebantur, quamuis illa non vulgaret exterius, nisi quantum Christi virgebat charitas, & proximorum vtilitas exigebat. Dicebat enim; Leui mercede rem impræciabilem contingit amitti; & illum qui dedit, ad non dandum iterum facile prouocari. De Hugone verò Linconienſi Episcopo hoc inuenimus scriptum: Singulis annis vt minimum semel astutus vacationibus ad monasterium suum Vvictamienſe sese conferte solebat. Ibi verò tanquam in messe fertili, menti suæ de spiritualibus prouidit frugibus, quas vbertim illic ipse fecerat. Erant tunc illic viri valde spectabiles, in vita strenui, in contemplatione sublimes; si que blandimenta ei nulla, tanquam vltra alios Episcopos aliquid haberet sanctitatis, apponebant, sed potius admonebant, vt videret quantum adhuc abesset à conuersatione Patrum antiquorum. Tanta autem humilitate in omnibus se illis conformabat, vt præter solum annulum nil gestaret, vnde quòd esset Episcopus, posset animaduerti. Actandem de Laurentio Dublinensi Episcopo hæc leguntur: In ea autem concavitate quam Sanctus Coenginus suis manibus effecisse dicitur: Beatus Laurentius persæpe latitans contemplatiuis deliciis illic deuotus perfruebatur, de corpore suo minime sollicitus, sed tamen in multa necessitate, ei desesse nolens, ter tantum in hebdomada panem & aquam, interdum etiam olus ei præbebat: tanquam alter Moyses contemplationis diuinæ suauitate refectus. Ibi ergo morans per quadragenas, hominum non admittebat frequentiam, nisi iam dicti Abbatis nepotis sui, qui ei cibum, qualem diximus, subministrabat, ad eumque causas & negotia populi, & ad populum sancti sacerdotis responsa atque consilia referebat. Erat autem accessus ad eum per scalam, cuius ima pars in aqua figebatur, superior tenebatur ad rupem. Hoc itaque fuit sanctorum virorum ingenium, partim ad vtilitatem fratrum curandam exitu, partim ad propriam salutem curandam, in cubiculum internæ conuersationis intrare: nunc

A consortia aliorum admittere, nunc verò per aliquod tempus ab occupationibus & turbis secedere, & soli Deo, ac si nihil in mundo esset, intellectu & affectu inhærere. Et hoc quidem imitatione sequi debemus, si similem feruorem & diligentiam in diuino obsequio tenere optamus.

Tu verò, ô religiose, qui perfectionis desiderio ardes, & virtutum amore teneris, aliquando singulis annis te ab omni externa occupatione sequestra, vt tibi & Deo intendas, vt vias tuas confideres, vt in eo, qui finis tuus est, amplexu quiescas. Ad locum vnde exeunt flumina, reuertuntur, vt iterum fluant:] ad eum & tu, à quo gratiam ad discurrendum accepisti, per nonnullam secessionem à negotiis & curis, reuertere, vt iterum sine tuo damno fluere possis, & agros animarum rigare. Nullatenus dubitare poteris, quia assidua occupatione etiam bona, & vtili spiritu fatigaris, & in boni amore lassescis; pone itaque illam aliquando, & te solitudine aliorum exonerata, vt quiescas, viresque resumas. Danda est remissio animis, inquit Seneca, meliores acriorisque requieti surgent. Vt fertilibus agris non est impetandum, citò enim exhauriet illos nunquam intermissa fecunditas; ita animorum impetus assiduus labor frangit. Viros recipient paulum resoluti & remissi. Nascitur ex assiduitate laborum animorum hebetatio & languor. Et ad idem Gregorius ait: Ex studio namque arcus distenditur, vt in suo tempore cum vtilitate tendatur. Qui si otium relaxationis non accipit, ferendi virtutem ipso vtu tensionis perdit. Sic aliquando in exercitatione virtus cum per discretionem prætermittitur, reseruat; vt tanto post vitia valenter feriat, quanto à percussione interim prudenter cessat.] Clavis versus vnam partem mora, seram claudit; ad aliam verò partem voluta, aperit; sic mens exterioribus intendens, ea disponit atque custodit, sed ad Deum & interiora conuersa, ianuam aperit diuinæ miserationis, vt per eam thesauros donorum cælestium educat. Nisi versus hanc partem te moueris, & nisi à Deo quod tribuas acceperis, nequaquam habebis quod tribuas. Quare sapienter dixit Bernardus: Otiosum non est vacare Deo, immò omnium negotiorum negotium, quoniam ex hoc otio vires proueniunt ad negotium, & qui scit prudenter ad tempus quiescere, sciet postea strenuè & vtiliter laborare. Deus ipse te ad caprandam quietem spiritus, quasi suo inuitauit exemplo. De eo enim dictum est: Compleuitque Deus die septimo opus suum quod fecerat, & requieuit die septimo ab omni opere quod pararat. Si ergo septem diebus, vel non paucis mensibus operatus es, & salutem aliorum quaesiuisti, iam Sabbatum, id est, tempus aliquod quieti destinatum, libenter excipe, in quo dum ab externo opere cessas, virtutes restaures, & spiritum præ onere deficientem reficias. Legem posuit Dominus aquis, ne transirent fines suos.] Et tu legem pone occupationibus tuis, & modum curis tuis, ne instar aquarum irruentium te obruant, & ab stabilitate perfectionis abducant.

E Ex hac ergo spirituali quiete, in qua te ipsum inspexisti, desideria sopita excitasti, proposita confirmasti, cum Deo, ceu alter Iacob, ad accipiendam benedictionem pugnaſti: exiſtis vt Moſes facie splendida ex consortio Domini, & anima roborata, vt possis sine tui detrimento aliis prodesse, immò & cum virtutum augmento animas generare, & Deo thesauros saluandorum acquirere.

Ecl. 1. 7.

Seneca de tranquillitate, lib. 1. c. 15.

Bernardus ad fratres de monte Dei.

Gen. 2. 1.

Prou. 29.